

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 6.2.2014
Sayı : 1285

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ve gerekçesi ekte sunulmuştur.
Gereğini saygıyla arz ederiz.

Akif Hamzaçebi
Akif Hamzaçebi (1)
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Ali Rıza Öztürk
Ali Rıza Öztürk (2)
Mersin Milletvekili

Dilek Akın
Uğur

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- İnsan Haklarını İnceleme - Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler - Anayasa			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	10. Şubat 2014		E. No: 2/1389	
Ysn. Üzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	G. Üzm.
<i>Uğur</i>	<i>Ali Rıza Öztürk</i>	<i>Akif Hamzaçebi</i>	<i>V. No</i>	<i>Kılıç</i>
TBMM BAŞKANI	<i>Ali Rıza Öztürk</i>			

TBMM
KANUNLAR VE KARARLAR BŞK. LİĞİ

06 Şubat 2014

Numara:

TBMM
KANUNLAR VE KARARLAR BŞK. LİĞİ

06 Şubat 2014

No : 262871

GEREKÇE

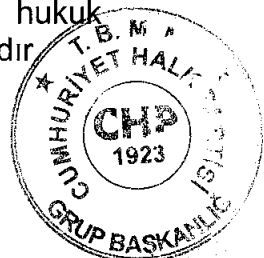
01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 8,5 yıllık uygulamalarında; ceza muhakemesi kanunda, tutuklama ve diğer koruma önlemleri yönünden yaşanan sorunlar, ülkemizin gündemini sürekli meşgul etmektedir. AİHM'nin çok sayıdaki kararı, Türkiye'de tutukluluk kurumunun iyi çalışmadığını, insanların haksız yere özgürlüklerinden yoksun bırakıldıklarını göstermektedir. AİHM'si, Türkiye'de yargılama sisteminden ve yasadaki kaynaklanan "yaygın ve sistematik" bir sorun olduğunu ve bu sorunun, mahkemelerin tutuklama ya da tutukluluğun devamına karar verirken "...suçun niteliği, kanıtların durumu, dosyanın içeriği." şeklinde soyut, klişe bir gerekçe kullanmalarından; tutukluluğun hukuka uygunluğunu incelerken çekişmeli bir duruşma yapmamlarından kaynaklandığını belirterek Türk Hükümeti'nden bu durumun düzeltilmesi için gerekli önlemleri almasını istemektedir.

Hukuk Devleti kavramına, mevzuatta yer vermek yeterli değildir. Bu kavramlara işlerlik kazandırılması, uygulanabilirliğinin sağlanması, tüm topluma egemen kılınması, toplumda böyle bir inancın yerleşmesi; Hukuk Devleti'nin fiilen var olduğunun kanıtı olabilir. Son dönemlerde insan hak ve hürriyetleri ile adil yargılama hakkının ihlali yönünde ciddi endişe taşınmasını gerektiren çok sayıda örneklerle karşılaşmaktadır. Adil yargılanma, insan hak ve hürriyetleri ve adalet kavramları asıl değil, ikincil konuma düşmüştür. Temel insan hak ve hürriyetleri ihlal edildikten sonra telafi mekanizmaları işletilmeden önce bu kavramların üstünlüğünün asıl olduğu kabul edilmeli ve bunun için gerekli önlem ve denetim mekanizmaları etkin bir şekilde işletilmelidir. Ceza Muhakemesi, gerçeğin araştırılması ve suçlunun cezalandırılması yanında sanığın korunmasını da esas almıştır. Bu ilkelerden birinin eksik kalması, yargılamanın eksik yapıldığı sonucunu verir. Ceza Muhakemesinin amacının, sanığı cezalandırmak olduğu eski dönemlerdeki alışkanlığı sürdüren toplumlarda tutuklama; peşin bir ceza olarak değerlendirilmekte, tutukluluğun keyfi olması veya somut olayın koşullarında orantısız olması ya da makul süreyi aşması, ilkel düşüncelerin etkisiyle doğal karşılanmaktadır. Oysa çağdaş hukuk sistemlerinde tutuklama; peşin bir ceza değil, ceza muhakemesinin amacına ulaşmasını sağlamak için başvurulmuş geçici bir önlem olarak kabul edilmektedir. Tek başına Tutuklama bile, henüz kesin hükümle suçluluğu sabit olmadan kişiyi özgürlüğünden alıkoyduğundan gerek anayasa ve yasalarda, gerekse insan haklarına ilişkin uluslararası metinlerde sıkı koşullara bağlanmıştır. Çağdaş Hukuk Sistemlerinin Ceza Muhakemesinde Tutuklamaya, ancak yasadaki aranan tüm koşullar gerçekleştiği ve başka önlemlerle tutuklamadan beklenen sonuca ulaşılması mümkün olmadığı hallerde başvurulmaktadır.

Anayasanın 19.maddesi hükmüne göre tutuklanan kişilerin; makul süre içinde yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakları vardır. Anayasanın 141.maddesinin son fıkrası hükmünde; davaların, en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkesin, makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır.

Ülkemizdeki uygulama, yasal düzenlemelerin aksine, -olağan dışı hukuk rejimlerinde dahi çiğnenemez olan- "suçsuzluk karinesi"ni ortadan kaldırmaktadır.

Bu konuda, bizde tutuklama süresi, İHAS uygulaması ışığında çok uzun kabul edilmektedir. Türkiye’de yargı mekanizması, adaleti gerçekleştirmeye elverişli bir işleyişe sahip değildir. Ülkemizde adaletin tecellisi, hem nicelik, hem nitelik yönünden sorunludur. Adaletin tecellisi için vazgeçilmez bir örgüt olan adli kolluk, uzun yıllardır gündemde olduğu halde nedense sürüncemede bırakılmıştır..

Ülkemiz uygulamasında tutukluluk; geçici bir önlem olmaktan çıkmış, fiili mahkûmiyete dönüşmüştür. Tutuklama, amacı dışında ve kötüye kullanılan bir kurum haline gelmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100. maddesinin 3. fıkrasında yer alan; katalog suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeni var sayılabilir düzenlemesi, adeta otomatik bir tutuklama hükmü gibi anlaşılmaya ve uygulanmaya başlanılmıştır. Herhangi bir suç fıkradaki katalog suçlar arasında kalmasa bile, ikiden fazla kişinin mevcudiyeti örgüt olarak nitelenerek durum fıkraya sokulmakta ve tutuklamaya gidilmektedir. Oysa fıkraya giren bir suç söz konusu olsa dahi tutuklama zorunluluğu bulunmamaktadır. Anayasa ve Uluslararası sözleşmeler uyarınca asıl olan kişi özgürlüğüdür. Sınırlama ise istisnadır. Bu düzenleme, maddede sayılan suç isnatları ile hâkim önüne çıkartılan her kişi açısından tutuklama nedeni var sayılarak zorunlu tutuklanması uygulamasına dönüşmüştür. Soruşturmalarda peşin olarak tutukluğa karar verilerek deliller sonradan toplanmakta, bilahare yargılamalar yapılmaktadır. Ancak bu esnada kişilerin en temel hak ve özgürlükleri kısıtlanmaktadır. Maddenin genel düzenlemesi tutuklama tedbirini karşılayacak niteliktedir. İlave bir düzenleme yapılması gerekli değildir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, suçun ağırlığı, niteliği gibi gerekçelerle kişilerin tutuklanamayacağı ya da tutukluluk halinin devamına karar verilemeyeceğini belirtmektedir. Suçları sayma suretiyle katalog suç modeli anlayışı getiren 5271 sayılı kanun’un amacının uygulamaya yansımadağı, uygulamadaki deneyimlerle görülmekle CMK 100/3.fıkrası tamamen kaldırılması amaçlanmıştır.

Ülkemiz uygulamasında karşılaşılan tutuklama nedenleri ve uzun tutukluluk süreleri, gerek Anayasamızın 19. maddesinin ruhuna, gerekse Anayasamızın 90. maddesinin son fıkrası uyarınca iç hukukumuzun bir parçası olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum, Ülkemizin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde birçok defalar mahkûm olması sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle keyfi ve sınırsız süreli tutukluluk halini son vermek amacıyla CMK 102.maddesi hükmü getirilmiştir. CMK’nın “Tutuklulukta geçecek süre”ye ilişkin md. 102’nin yürürlüğü, önce 2008’e; sonra, 2010’a ertelenmiştir.İlgili yasal düzenlemeye göre madde, CMK m. 250/1-c bendinde yazılı suçlar ile ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından 31 Aralıkta 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.Kişilerin hak ve özgürlüklerini güvence altına almak,yasa koyucunun asli görevlerinden biridir.Hal böyle iken 31 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe giren, ağır ceza mahkemelerinde uygulanacak tutukluluk sürelerine ilişkin düzenleme, kanunun muğlâk lafzı nedeniyle yargı ve bilim çevreleri ile kamuoyunda tartışmalar yaratmıştır. Yasada öngörülen tutukluluk sürelerinin sınırlarıyla ilgili olarak farklı yorum ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

CMK 102.maddesinin yürürlüğe girmesiyle birlikte açığa çıkan eşitsizlik ve adaletsizlik, ülkemizde tutuklama kurumu aracılığıyla yargı sisteminin kötü işleyişini bir kez daha açığa çıkarmıştır..

Kimi yorum ve değerlendirmelerde; CMK 102/2 maddesindeki “Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez.” Hükmünde öngörülen uzatma süresi, 2 yıllık tutukluluk süresini de aşar

şekilde 3 yıl olarak kabul edilerek; kişinin, 5 yıl tutuklu kalması sonucunu doğuracak şekilde değerlendirilerek sanık aleyhine olabilecek en uç noktaya varılmıştır.

Kişilerin temel hak ve özgürlüklerini, çağdaş ve uygar düzeyde koruması gereken ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyum sağlamak için CMK 102.maddesini koyan yasama organının, sonuçta ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde 5 yıla varan tutukluluk sürelerini hukuka uygun olarak kabul eden bir düzenleme yapmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle,CMK 102/2.maddesindeki değişiklik teklifi ile;madde hükmündeki muğlâklığın giderilmesi ve madde metninin,konuluş amacına,Anayasa,Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygun şekilde açık anlaşılır hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Hukuk, Adalet temeline dayanır. Adalet de gücünü toplumsal vicdandan alır. Toplumsal vicdanı kanatan, adalete dayanmayan hukuk, kabul edilemez. Bu nedenle bir yandan tutuklu kişinin hakkı korunurken bir yandan toplumsal vicdanın kanatılmaması gerekir. Bunun içindir ki ilk derece mahkemelerinde haklarında mahkûmiyet kararı verilen tutuklu kişiler ile haklarında henüz bir karar verilmemiş olan tutuklu kişiler arasında bir ayırım yapılması gerektiği açıktır. Zira tutuklu bulunsun ya da bulunmasın ilk derece mahkemesinde mahkûm olan bir kişi; hakkında mahkûmiyet kararının verilmesinden sonra özgürlüğünden yoksun bırakılması öngörülen kişi durumundadır. Dahası ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet kararından sonraki kanun yolları aşamasında tutuklu kişi hakkında mahkûmiyet kararı kesinleşmemiş olsa bile, yasada öngörülen şekilde yargılaması yapılarak suçunu tespit eden bir karar vardır.

Bu nedenle CMK 102.maddesindeki süre içinde ilk derece mahkemesince CMK 102.maddesindeki süre içinde yargılaması yapılarak mahkûmiyet kararı verilen tutukluların, CMK 102/1-2.maddesinden yararlanmamaları için CMK 102 maddesine 3.fıkra eklenmiştir. Ancak ilk derece mahkemeleri tarafından verilecek mahkûmiyet kararlarının, tutukluluk halinin uzaması konusunda yeni bir gerekçe olarak kabul edilmesinin doğurabileceği bir takım sakıncaları ve tutukluluk sürelerine ilişkin mevcut şikâyetleri önlemek için ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet kararından sonraki kanun yolları aşamasında bir tavan süre belirlenmesi gerekmiştir.

Öte yandan milli iradenin temsilcisi olan milletvekili hakkında, suç işlediğine dair kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmaksızın tutuklu bulunması; milletvekillerinin, Anayasanın 7.maddesi uyarınca Egemenlik Kapsamında sahip oldukları yasama hakkını kullanamaz, yasama görevini yapamaz hale getirmektedir. Nitekim Anayasa mahkemesine yapılan Bireysel Başvurular nedeniyle Anayasa Mahkemesi milletvekillerinin tutuklu kalmasını Anayasanın 67.ve 19.maddesine aykırı bulmuştur. Anayasanın 83.maddesinde tanınan yasama dokunulmazlığı, milletvekilinin hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılamayacağına ilişkin olup,2.fıkrası ile Anayasanın 14.maddesi durumlar yönünden getirilen istisna, milletvekilleri hakkındaki soruşturma ve kovuşturmanın devam edeceğine ilişkin olup, milletvekilinin tutuklu ya da hükümlü kalmasını gerektirmemektedir. Yani, hakkında soruşturma ya da kovuşturma bulunan bir kimse, milletvekili seçilince Anayasa 83/1.fıkrası uyarınca, hakkındaki soruşturma ya da kovuşturma tamamen durmakta iken, Anayasanın 14.maddesinde sayılan nedenlerle hakkında soruşturma ya da kovuşturma bulunan kimse, milletvekili seçilince Anayasa 83/2.maddesi uyarınca hakkındaki soruşturma ve kovuşturma durdurulmamaktadır. Bir kişinin hakkındaki davanın devam etmesi başka bir konu; tutuklama, başka bir konudur. Tutuklama, tutuklamaya itiraz ve bu itirazlarla ilgili yargı kararları; ana davadan tümüyle bağımsız ve ayrı bir süreçtir. Bir kişinin

tutuklanması ya da tutuklu yargılanması, sonunda o kişinin mahkum olacağını göstermez, Aynı şekilde tutuksuz olarak yargılanmak da o davanın beraatla sonuçlanacağını göstermez. Bir kişinin hakkında soruşturma ya da kovuşturmanın devam etmesi, o kişinin tutukluluk halinin devamını gerektirmez O nedenle Yasama dokunulmazlığının istisnasını düzenleyen 83/2.maddesi hükmü milletvekillerinin tutukluluğunun ve hükümlü kalmasının dayanağı olamaz.

Adli kontrol koruma tedbiri, ilk defa 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 ve devamı maddelerindeki düzenlemelerle hukuk sistemimizde yerini almakla beraber; bu maddelerdeki düzenlemelerin, tutuklamanın uygulamamızda ortaya çıkardığı sakıncaları giderme bakımından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.

Keza, Ceza Muhakemesi Kanununun mevcut düzenlemesine göre, adli kontrol koruma tedbiri, tutuklama sebeplerinin varlığı halinde ancak belirli ağırlık derecesine varmamış olan suçlardan dolayı şüpheli veya sanık olan kişilerle ilgili olarak uygulanabilmektedir. Çağdaş Hukuk Sistemlerinin Ceza Muhakemesinde olduğu gibi ceza muhakemesi sürecinde adli kontrol koruma tedbirinin daha etkin olarak uygulanabilmesini sağlamak ve başka önlemlerle tutuklamadan beklenen sonuca ulaşılması mümkün olduğu hallerde tutuklamayı önlemek amacıyla verilmiştir.

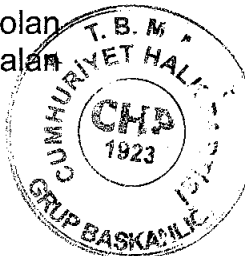
TMK 10.maddesi ile kurulmuş özel yetkili Mahkemeler, hukuk sistemimize 1973 tarihinde giren,1976 da kaldırılan, sonra 12 Eylül 1980 Darbesinden sonra yeniden kurulan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yerine CMK 250,251,252 maddelerine göre kurulan Özel Yetkili Mahkemelerin yerine 6352 sayılı yasa ile ikame edilen mahkemelerdir.6352 sayılı yasa ile CMK 250.maddesi ile kurulan özel yetkili mahkemeler kaldırılmış gibi yapılarak TMK 10.maddesi ile özel yetkili mahkemeler kurulmuştur.5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki 250-252. Maddeleri uyarınca özel yetkili mahkemeler, TMK 10.maddesinde yer alarak varlığını korumuştur.

Diğer ağır ceza mahkemelerinden farklı soruşturma ve kovuşturma usulleri uygulayabilecek olması nedeniyle, uygulamada bu mahkemeler, "Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri" olarak anılmaktadır.

Özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde, soruşturma ve kovuşturmalarda özel bir muhakeme usulü uygulanmaktadır.TMK10.maddesinde düzenlenen bu muhakeme usulü, esasen CMK m. 250-252 maddesi uyarınca kurulmuş özel yetkili mahkemelerdeki ve ondan önceki Devlet Güvenlik Mahkemelerindeki özel muhakeme usulü ile aynıdır. .

3713 sayılı yasanın muğlak ve çok geniş bir yelpazeyi terör suçu olarak kabul etmesi ile infaz ve yargılama yöntemindeki farklılıklar birlikte değerlendirildiğinde 3713 sayılı yasanın; suç ve cezaların yasallığı ilkesini yok ederek, asıl yönelmesi gereken silahlı örgüt mensuplarını değil demokratik tepki gösterebilecek ya da anayasa tarafından güvence altına alınmış haklarını kullanan kişileri hedef haline getirdiği söylenebilir. Ceza hukukunun temel ilkelerine göre cezalar fiilin ağırlığı ile orantılı olmalıdır.TMK da yaptırım bağlanan eylemler ve faaliyetlerle öngörülen cezalar arasında orantılılık/uyumluluk yoktur . Bu haliyle ceza adaletinden uzak ilkel bir "öç alma" duygusunun, yaklaşımının egemen olduğu görülmektedir. Paraya çevrilememe, uzun koşullu salıverme süreleri, tecrit gibi ikincil sonuçlar, ıslah ya da önlemden ziyade suçluları "çürütme" amacının güdüldüğünü ortaya koymaktadır.

Özellikle 6352 sayılı yasanın görüşülmesi sırasında tasarının 74.maddesinde verilen önerge ile TMK'nu başlığı ile birlikte değiştirilerek; bir ceza usul yasası olan CMK 250-251-252 madde hükümlerinin ve TMK'nun bazı maddelerinde yer alan

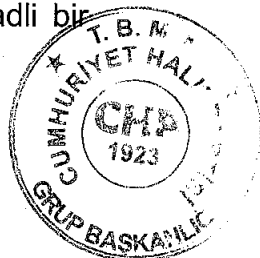
hükümlerin, TMK 10.maddesinde toplanması, bu maddenin, daha da hukuk dışı bir madde haline almasına neden olmuştur.

TMK Madde 10 maddesinde en son yapılan değişiklikle ,önceki halinden de daha antidemokratik hale gelmiş, madde silahların eşitliği, ilkesine açıkça aykırı olup adil yargılama olanağını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle TMK 10.maddesinin bütün hükümleri ile birlikte kaldırılması önerilmiştir. Maddede;

Yakınlarına "derhal bildirme" yerine sadece bir yakınına üstelik Cumhuriyet Savcısının emriyle koşulu getirmekte, ayrıca soruşturmanın amacını tehlikeye düşmesi gibi gene anayasaya aykırı bir ön koşul getirilmektedir. Şüphelinin müdafii ile görüşmesinin 24 saat süre ile kısıtlanması, kabul edilemez bir şekilde savunma hakkını sınırlar. "hukuki yardıma kısıtlama getirilmesi" ifade almadan daha geniş bir kısıtlamaya işaret eder. Yalnızca bir avukatın görüşmesi, başvuruda bulunması gibi avukatlık kanunundan kaynaklanan yetkileri de kısılmaktadır. Oysa AYM 1991/118 E-1992/20 sayılı kararında savunma haklarının suç türlerine göre kısıtlanmayacağını hükme bağlamıştır. Tutulan tutanaklarda görevlilerin açık kimliklerini yazmamaları anlamsız bir düzenlemedir. Delillerin tartışılması esnasında silahların eşitliği ilkesini zedelemektedir. Dosya içeriğinin CMK hükümlerine göre daha ileri düzeyde savunmaya kapatılarak adil yargılama ve silahların eşitliği ilkesi ortadan kaldırılmaktadır. Avukat hele sorguda bulunmamış ise yakalama, hatta tutuklama müzekkerelerini bile göremeyecektir. Bu fıkranın hukuka aykırılığı bir yana savunmayı imkânsız hale getirmektedir. CMK 135,139 ve 140 maddelerdeki istisnalar devre dışı bırakılırken dinleme, gizli soruşturma ve teknik araçlarla izleme gibi ağır koruma tedbirlerinin kapsamı genişletilerek örgütün üyesi olmayan kişilere de uygulanabilir hale getirilmiştir. Bu nedenlerle önerilen değişiklikle TMK 10.maddesinin de kaldırılması önerilmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasına ilişkin 5190 sayılı Kanun tasarısının genel gerekçesinde; DGM'lerin kaldırılması için aşağıda belirtilen gerekçe TMK 10.maddesi ile Özel Yetkili mahkemelerin kaldırılması için de geçerlidir.

".. taraf olduğumuz İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesinin, özellikle "adil yargılanma hakkı" başlıklı 6 ncı maddesinin gereklerinin yerine getirilmesi Ülkemiz bakımından da bir yükümlülük haline gelmiştir. Demokratik ve çağdaş hukuk devletinin bir gereği olarak, insan haklarını temel alan bir yargılama usulünün, suçun işleniş şekli ve nev'i ne olursa olsun benimsenmesi, adil ve çağdaş hukuk normlarının ihdası suretiyle mahkemelerin yapılandırılması, bu ilkelere uymayan düzenlemelerin pozitif hukuk düzenimizden çıkartılması, Devletimiz ve toplumumuz için bir beklenti ve ihtiyaç haline gelmiştir. Görüldüğü gibi, DGM'lerin kaldırılması çabasının altında; demokratik ve çağdaş hukuk devletinin bir gereği olarak, insan haklarını temel alan bir yargılama usulünün, suçun işleniş şekli ve nev'i ne olursa olsun benimsenmesi, adil ve çağdaş hukuk normlarının ihdası suretiyle mahkemelerin yapılandırılması, bu ilkelere uymayan düzenlemelerin pozitif hukuk düzenimizden çıkartılması yatmaktadır. Bu anlamda esasen bu kanunla amaçlanan en temel şey, sadece bir mahkemenin (DGM'lerin) kapatılması değil, bu mahkemelerde uygulanan muhakeme usulünden vazgeçilerek, daha demokratik, modern hukuk devletinin ceza hukuku algısına uygun, temel hak ve özgürlüklerin öncelendiği bir muhakeme usulü kabul ederek bu usulün uygulanabileceği adli bir yapılanma tesis etmektir.."

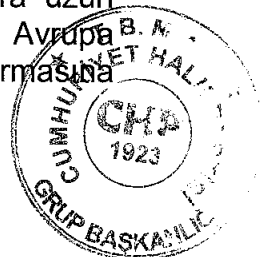
TMK 10.maddesiyle Özel yetkili ağır ceza mahkemeleri, birden çok ili kapsayacak şekilde kurulmuştur. Özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin örgütleniş yapısına bakıldığında teknik anlamda bir ihtisas mahkemesi olma özelliği yoktur. Bu haliyle özel yetkili ağır ceza mahkemeleri, nitelik itibariyle adli yargı ilk derece mahkemeleri kapsamında bir genel ceza mahkemesi olma özelliği taşımaktadır. Örgütlenme anlamında genel görevli bir ağır ceza mahkemesinden hiçbir farkı yoktur. Bu anlamda genel görevli ağır ceza mahkemeleri ile özel yetkili ağır ceza mahkemeleri arasındaki tek fark, belli suçlar bakımından yapılacak yargılamalar açısından yapılan yetkilendirmede yer almaktadır. Dolayısıyla belli suçların yargılanması için özel olarak yetkilendirilmiş olmak ve bu mahkemelerde görev yapan üyelerin Adli Yargı Adalet Komisyonlarıncı başka birimlerde görevlendirilememeleri, o mahkemenin ihtisas mahkemesi olduğunu göstermez.

Yine aynı şekilde TMK m.10'da soruşturmayı yapacak olan savcılarının da özel olarak görevlendirileceği vurgulanmasıyla birlikte ayrı bir savcılık teşkilatının öngörülmemiş olması da, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin teknik anlamda bir ihtisas mahkemesi olmadığını ortaya koymaktadır.

TMK 10.incelendiğinde görülmüştür ki esaslı olarak kaldırılan şey sadece CMK m. 250 – 252 sadece mahkemenin adıdır. DGMKYUHK'nın,CMK m. 250-252maddesi ile yetkili mahkemelerin ruhu TMK 10 içinde yaşatılmaya devam edilmektedir. Bu anlamda A.B. giriş sürecinde hukuksal bir adım olarak yapılan bu değişikliğin bu anlamda hiçbir anlamı kalmamıştır. Çünkü öncelikle amaçlanan şey CMK 250.maddesi ile yetkili mahkemelerdeki özel muhakeme usulünün revize edilmesi ve demokratik bir hukuk devletini temel standartlarına ulaşılmasıydı. Ancak yargılama usulünde niteliksel bir sistem değişiklik yapılmadan sadece bir özel mahkemeyi kapatarak tüm yetkileri aynen özel yetkilendirilmiş başka bir mahkemeye vermek ve bu yetkileri de Usul kanunu olmayan TMK'ya aktarmak hiçbir anlam ifade etmeyen bir çaba olma özelliği taşımaktadır.

TMK m. 10.da yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması için özel bir teşkilatlanmaya da ve bu bağlamda özel bir muhakeme usulüne gerek yoktur.

Hem büyük iddialarla ve bir sistem değişikliği beklentisiyle DGM'leri ve CMK 250.maddesiyle yetkili mahkemeleri kaldırıp hem de sanki hiçbir şey değişmemiş gibi tüm yetkileri aynen başka bir mahkemeye vermek anlamsız bir çabadır. Bu nedenle her şeyden önce özel yetkili ağır ceza mahkemesi sistemi kaldırılmalı ve CMK,DGM'nin ruhundan kurtarılmalıdır. İktidar Milletvekilleri tarafından verilen tasarinın 74.maddesi ile ilgili verdiği önerenin gerekçesinde her ne kadar Özel Yetkili mahkemelerin kaldırıldığı belirtilmekteyse de, önerge ile değişiklik olarak sunulan öneriler incelendiğin de, özel yetkili mahkemelerin kaldırılmadığı, soruşturma ve kovuşturma da tanınan özel yetkilerin kaldırılmadığı, CMK 250-251-252 maddesi hükümlerin TMK 10.maddesine taşındığı açıktır. Özel yetkili mahkemelere soruşturmada ve kovuşturma tanınan "özel yetki"; ayrıcalıklı durum, aynen sürdürülmektedir. İktidar, yargıdaki özel yapılanmanın sürdürülmesinden medet ummayı sürdürmektedir. Ülkemizde kesintilerle 32 yılı bulan bir süredir uygulanmakta olan ve önceleri Devlet Güvenlik Mahkemeleri, CMK 250.maddesiyle ve şimdi de TMK 10.maddesiyle Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri tarafından yapılan yargılamaların, bunca yıllık zaman zarfında halen tartışmalı uygulamalarını sürdürdüğünü, "İhtisas Mahkemeleri" olarak kişilerin hukuk güvenliğini sağlama amacına hizmet edemediğini göstermekte ve tüm hak ihlallerinin yanı sıra uzun tutukluluk süreleri nedeniyle, Türkiye'nin her geçen gün artan başvurularla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce tazminata mahkûm edilmesi sonucunu doğurmasına

sebebiyet vermektedir. TMK 10.maddesiyle özel yetkili mahkemeler, CMK 250.maddesiyle kurulmuş Özel yetkili ağır ceza mahkemeleri ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olduğu için kaldırılan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin devamıdır. Devletin birey için var olduğu sistemlerde, yani demokrasilerde mahkemelerin devleti korumak gibi bir görevleri yoktur. Mahkeme, adil yargılanma ilkesi çerçevesinde maddi gerçeği bulmak ve hukuki sorunu çözmekle yükümlüdür. Buna karşın, amaç devleti korumak olur ise savunma hakkı, adil yargılanma hakkı, bireylerin hakları görmezden gelinir ve devletin korunması adına devlete hâkim kılınmak istenilen ideolojinin yerleştirilmesi ve muhaliflerin, azınlığın, düşüncesini açıklayanların bastırılması için başkalarına ibret olma amaçlı yol ve yöntemler izlenir. Bu nedenlerle, aynı hukuk sistematiği içinde farklı yetkilere sahip mahkemelerin bir araya getirilerek yargı birliğinin daha fazla zedelenmemesi için söz konusu mahkemelerin kaldırılması gerekmektedir.

2802 sayılı yasanın 93/A maddesi, hâkim ve savcılarının keyfi ve hukuk kurallarına aykırı davranışlarının önüne geçmek amacıyla yeniden düzenlenmiş olup, bazı nedenlerin varlığı halinde hâkim ve savcılara karşı doğrudan tazminat davası açılması imkânı getirilmiştir

**5271 SAYILI CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NDA VE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŐIKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin 1.fıkrasındaki "olguların" ibaresi, "somut kanıtların" şeklinde değiştirilmiş,3. fıkrası yürürlükten kaldırılmış, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiŐtir.

MADDE 2- Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesinin 2.fıkrası aşağıdaki Şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki Şekilde (3.) ve (4.) fıkralar eklenmiŐ, (3.) fıkra ise, 5.fıkra olarak değiştirilmiştir.

"MADDE 102-

-----

(2) Ağır Ceza Mahkemelerinin görevine giren işlerde tutukluluk süresi; en çok iki yıldır. Ancak bu süre, zorunlu hallerde gerekçeleri gösterilerek **en çok 1 yıl daha uzatılabilir."**

(3) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren iŐlerle ilgili 2.fıkradaki tutukluluk sürelerine ilişkin sınırlar, **istinaf ve temyiz incelemesi aşamasında uygulanmaz.** Tutuklu iŐlere ilişkin istinaf ve temyiz incelemeleri, toplamda en çok bir yıl içinde karara bağlanır. Haklarındaki istinaf ve temyiz incelemeleri, toplam bir yıl içinde karara bağlanmayan tutuklu sanıklar, derhal salıverilir.."

(4) Tutuklu iken milletvekili seğilen bir kimsenin, milletvekili seğildiğini gösteren belgenin, ilgili mahkemeye ibrazı üzerine tutukluluk haline derhal son verilir. seğimden önce soruşturmasına baŐlanılmak olmak kaydıyla Anayasanın 14.maddesindeki durumlarda soruşturma ve kovuşturma, tutuksuz olarak aynen sürdürülür. Yargılamanın, sanığın milletvekili iken mahkumiyetiyle sonuğlanması halinde verilen cezanın infazı, dönem sonunda milletvekilliği sıfatının sona ermesine bırakılır.

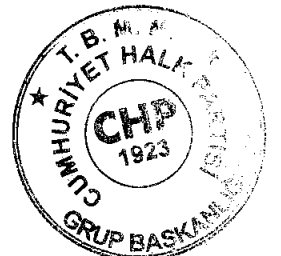
MADDE 3- 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir.

"Adli kontrol tedbiri"

MADDE 109- (1) (a) Tutuklama nedenlerinin varlığı halinde,

(b) Kendisine karşı veya kendisi tarafından yeni bir suç iŐlenebileceđi hususunda somut Őüphelerinin varlığı halinde,

Şüpheli veya sanığın tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.

(2) Kanunda belirlenen azami tutukluluk sürelerinin dolmasına rağmen kovuşturmanın, henüz sona ermemesi ve tutuklama sebeplerinin varlığını devam ettirmesi halinde, sanığın adli kontrol altına alınmasına karar verilir.

(3) Adli kontrol tedbiri olarak, şüpheli veya sanık hakkında;

a) Yurt dışına çıkışının yasaklanmasına,

b) Konutunu terk etmemesine,

c) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemesine,

ç) Belirli bir yerleşim bölgesine, belirli bir konut, işyeri ve çevresine, alkol tüketiminin yapıldığı eğlence yerlerine, çocukların toplu olarak buldukları yerlere, okul öncesi eğitim verilen binaların, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının yakın çevresine gitmemesine,

d) Sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak yaralamaya veya ölüme sebebiyet verilmiş olması halinde, ilgili ehliyet ve ruhsat belgesinin geri alınmasına,

e) Silâhla işlenen bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, sahip olunan silah bulundurma ve taşıma belgesinin geri alınmasına,

f) Güvence karşılığında serbest bırakılmasına, karar verilebilir.

(4) Üçüncü fıkranın (b), (c) ve (d) bentlerinde düzenlenen adli kontrol tedbirleri, şüpheli veya sanığın belirli bir mercie düzenli aralıklarla başvurarak imza tatbiki suretiyle ya da alt sınırı 4 yıl ve daha fazla bir suçtan yargılananlar hakkında elektronik izleme sistemi kullanılarak uygulanabilir. Şüpheli veya sanığın bu tedbirlerin gereklerine aykırı hareket etmekte ısrar etmesi halinde, tutuklanmasına karar verilir.

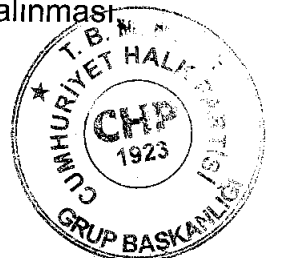
(5) Üçüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinde düzenlenen adli kontrol tedbirlerinin uygulanması sürecinde, ehliyet ve ruhsat belgesinin geri alınmasına rağmen, bunların icrasına imkan sağladığı faaliyete devam eden şüpheli veya sanık, bu faaliyetin ehliyet ve ruhsat belgesi olmaksızın icrasını suç olarak tanımlayan ilgili kanun hükümlerine göre cezalandırılır.

(6) Üçüncü fıkranın (f) bendinde düzenlenen adli kontrol tedbirinin, şüpheli veya sanığın;

a) Mali durumu göz önünde bulundurulmak suretiyle belirlenecek bir miktar paranın Maliye hazinesine yatırılması,

b) Sahibi bulunduğu bir veya birkaç gayrimenkul üzerinde ipotek tesisi,

c) Sahibi bulunduğu şirket hisselerinin ve sair menkul değerlerin rehin alınması

suretiyle uygulanmasına karar verilebilir. Sahibinin açık rızasının varlığı halinde, başkasına ait malvarlığı değerleri de bu fıkra hükümlerine göre güvence olarak gösterilebilir.

(7) Altıncı fıkranın (b) ve (c) bentlerine göre ipotek veya rehin işleminin tesisinde, (a) bendine göre belirlenen para esas alınır. Söz konusu fıkranın;

a) (b) bendi hükmü ancak belediye sınırları içinde bulunan ve emlak vergisi bağlamında bildirimde bulunulan gayrimenkullerle ilgili olarak uygulanabilir;

b) (c) bendi hükmüne göre karayolu taşıma araçları, ancak kasko sigortası yapılmış olması halinde ve kasko bedelinin belirlenmesinde esas alınan değer dikkate alınmak suretiyle rehnedilebilir.

(8) Adli kontrol koruma tedbirine karar verilmesinde ve tedbirin belirlenmesinde şüpheli veya sanığa yüklenen suç ile suçun işlenme biçimi, şüpheli veya sanığın sosyal konumu ve kişilik özellikleri göz önünde bulundurulur.

(9) Şüpheli veya sanık hakkında bu madde hükümlerine göre, bir veya birden fazla adli kontrol tedbiri uygulanabilir; uygulanan adli kontrol tedbiri değiştirilebilir veya kaldırılabilir.

(10) Şüpheli veya sanık hakkında verilen adli kontrol tedbiri kararı, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi görevlilerinin gözetim ve denetimi altında uygulanır. Adalet Bakanlığının bu amaçla teşkilatlanmadığı yerlerde bu denetim ve gözetim görevi genel kolluk tarafından yerine getirilir.

(11) Şüpheli veya sanığın, adli kontrol tedbirlerinin uygulanması sürecinde;

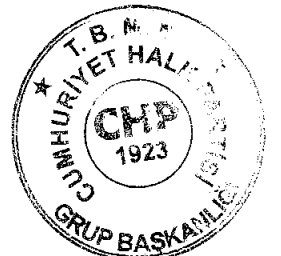
a) Varesten tutulmamasına rağmen, duruşmalara özürsüz olarak gelmemekte ısrar etmesi,

b) Alt sınırı 5 yıl ve yukarısı olan kasten yeni bir suç işlemesi halinde ya da alt sınırı ne olursa olsun kasten işlediği yeni bir suçtan mahkum olması halinde tutuklanmasına karar verilir.

4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında evli olsun yada olmasın eşe- boşanmış eşe, çocuklara karşı ve eşinin ve ailesinin diğer fertlerine karşı işlenen suçlar ya da özel kanunlardan kaynaklı düzenlemeler, bu hükmün kapsamı dışındadır.

(12) Onbirinci fıkra hükümlerine göre tutuklanmasına karar verilmesi halinde, adli kontrol tedbirinin uygulanması bağlamında güvence olarak,

a) Şüpheli veya sanığın Maliye hazinesine yatırmış olduğu paranın mülkiyeti Devlete geçer.

b) Üzerinde ipotek tesis edilen veya rehin alınan malvarlığı değeri, ilgili mal müdürlüğü tarafından usulüne göre satılarak satış gelirinden güvence bedeli tahsil edilir, ipotek tesis edilen veya rehin alınan malvarlığı değerinin satışından elde edilen paradan, güvence bedeli ile birlikte bu bedel ile ilgili olarak tutuklama kararının verildiği tarihten itibaren satışın yapıldığı tarihe kadar geçen süre zarfında işleyen kanuni faiz tahsil edilerek, Maliye hazinesine yatırılır. Satış masrafları, malvarlığı değerinin satış gelirinden karşılanır.

(13) Hakim veya mahkeme tarafından bu madde hükümlerine göre verilen kararlara itiraz edilebilir.

(14) Üçüncü fıkranın (b) bendinde düzenlenen tedbir hariç olmak üzere; adli kontrol altında geçen süre, şahsî hürriyeti sınırlama sebebi sayılarak cezadan mahsup edilemez."

MADDE 4- 5271 sayılı Kanununun 110 uncu maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Çocuklar hakkında adli kontrol tedbiri

MADDE 110- (1) Şüpheli veya sanık çocuklar hakkında, 109 uncu maddede aranan şartların varlığı halinde, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 5 inci maddesinde düzenlenen koruyucu destekleyici tedbirlerden bir veya birkaçı adli kontrol tedbiri olarak uygulanabilir. Ancak bu durumda Çocuk Koruma Kanununa göre hakim tarafından verilmesi gereken kararlar, soruşturma evresinde sulh ceza hakimi, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilir.

(2) Koruyucu veya destekleyici tedbirlerin yetersiz olması halinde, şüpheli veya sanık çocuk hakkında 109 uncu maddedeki adli kontrol tedbirleri uygulanabilir.

MADDE 5- 5271 sayılı Kanununun 111 inci maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

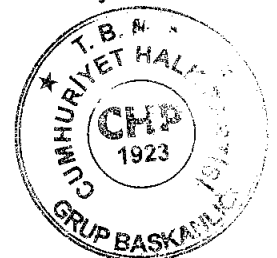
Akıl hastaları hakkında adli kontrol tedbiri

MADDE 111- (1) Şüpheli veya sanık akıl hastaları, 109 uncu maddede aranan şartların varlığı halinde, adli kontrol tedbiri olarak tedavisinin sağlanabileceği yeterlilikte donanımı olan ve güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar. Bu tedbir, Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesi hükümlerine göre uygulanır.

MADDE 6-5271 sayılı Kanununun 112 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7- 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmış ve aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) TMK 10 uncu maddesi uyarınca kurulmuş Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri ve Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri Savcılıklarının yetki ve görevleri, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.

(2) Bu kanunla yetki ve görevleri sona eren TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinin yargıç ve savcıları, kadroları ile birlikte Ağır Ceza Mahkemeleri kadrolarına devredilmiştir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi başkanı, asıl ve yedek üyeleri ile; Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri Cumhuriyet savcıları da, adli yargı ilk derece ağır ceza mahkemeleri statüsünde görevlerine devam ederler ve başka bir göreve atanmalarına Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilebilir.

(3) TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri görevli hâkim ve savcılar dışında kalan personel, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, adli yargı ilk derece ağır ceza mahkemeleri ve bu mahkemelerin bulunduğu il Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde, bu mahkemelerin görev alanına giren suçları soruşturmak ve kovuşturmakla görevlendirilen Cumhuriyet Savcılığı birimlerinde başka bir işleme gerek kalmaksızın ve buldukları kadro ve özlük hakları da saklı kalmak şartıyla görevlerine devam ederler. Bu personel hakkında, anılan ağır ceza mahkemesi başkanı veya ilgili Cumhuriyet savcısının yazılı muvafakati olmadıkça adli yargı adalet komisyonunca başka bir yere veya göreve atama veya görevlendirme işlemi yapılamaz.

(4) Kaldırılan TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinin araç ve gereçleri, bu mahkemelerin buldukları adli yargı merkezlerindeki adliyelere devredilmiştir.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte özel görev ve yetkileri sona eren TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri ve Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri Cumhuriyet savcılıklarındaki mevcut soruşturma ve dava dosyalarının yargılama ve soruşturmasına, ayrıca bir karar verilmesine gerek kalmaksızın, durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre, buldukları aşamadan itibaren bu mahkemelerin bulunduğu adli kaza merkezlerindeki adliyelerde görev yapan Ağır Ceza Mahkemelerine ve Cumhuriyet Başsavcılıklarına derhal intikal ettirilir.

(6) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, daha önce TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerince karara bağlanan dava dosyaları, hangi aşamada olursa olsun başkaca bir işlem yapılmasına ve karar verilmesine gerek olmaksızın buldukları aşamada adli yargı ilk derece ağır ceza mahkemelerinin statüsüne ve hükümlerine bağlı olarak incelenmeye devam olunur. İncelemesi sona eren dava dosyaları, ilk kararı veren yetkili ve görevli ağır ceza mahkemelerine gönderilir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, TMK 10 uncu maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri ve Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri Cumhuriyet Savcılıkları nezdinde bulunan arşiv, kalem, emanet ve diğer birimleri ayrıca başka bir işleme gerek olmaksızın adli yargı ilk derece ağır ceza mahkemesine ve Cumhuriyet Başsavcılığına devredilir.

MADDE 8- 6352 Sayılı Yasanın Geçici 2 inci maddesinin (4),(5),(6),(7).fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve aşağıdaki geçici 2 nci madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2- 6352 sayılı yasanın geçici 2 inci maddesinin 4 üncü fıkrasının yürürlükte olduğu zamanda kovuşturması yapılan ve kesin hükümlerle neticelenen veya kovuşturması yapılan ve halen temyiz incelemesinde bulunan, kovuşturması önceki CMK 250. madde gereğince yapılmış temyiz aşamasında ilgili fıkra gereğince işlemlere tabi tutulan kararlar ile, kovuşturması yapılmakta olan davalar, görev ve yetki yönünden hukuka aykırı bir düzenleme içerisinde bulunduğundan, verilen hükümler, kararlar ya da kovuşturma safhasında olan davalar başından itibaren yeniden görülür.

MADDE 9- 2802 sayılı yasanın 93/A Maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hâkim ve Savcılarının Sorumluluğu ve tazminat davaları

Madde 93/A- (1) Hâkim ve savcılarının bir soruşturma, kovuşturma veya davayla ilgili olarak yaptıkları işlem, yürüttükleri faaliyet veya verdikleri her türlü kararlardan dolayı aşağıdaki nedenlere dayanılarak doğrudan aleyhlerine tazminat davası açılabilir:

a) Kayırma veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin, düşmanlık, kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk gerektiren nedenlerle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

b) Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kanuna aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

c) Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması.

ç) Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş olması.

d) Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması.

e) Hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması.

f) Memuriyet vazifesini yapmakta ihmal veya gecikme gösterilmesi veya kanuna göre verilen emirlerin geçerli bir sebep olmaksızın yapılmaması;

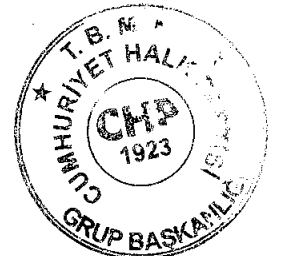
(2) Tazminat davasının açılması, hâkim ve savcıya karşı bir ceza soruşturmasının yapılması yahut mahkûmiyet şartına bağlanamaz.

(3) Hâkim ve savcılar aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin fiil ve kararlarından dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda açılır ve ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür. Yargıtay ilgili hukuk dairesinin tazminat davası sonucunda vermiş olduğu kararlara ilişkin temyiz incelemesi Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca; bu Kurulun ilk derece mahkemesi sıfatıyla tazminat davası sonucunda vermiş olduğu kararlara ilişkin temyiz incelemesi ise Yargıtay Büyük Genel Kurulunca yapılır.

Hâkimler ve savcılara karşı açılacak tazminat davalarındaki süreler, genel hükümlere tabiidir. Ancak, yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulüne karar verilmesi halinde, dava açma süresi yeniden işlemeye başlar. Bu durumda dava açma süresi, yasada öngörülen hak düşümü sürelerini aşabilir.

(4) Tazminat davası dilekçesinde hangi sorumluluk sebebine dayanıldığı ve delilleri açıkça belirtilir; varsa belgeler de eklenir.

(5) Mahkeme, açılan tazminat davasını, ilgili hâkime resen ihbar eder.

(6) Tazminat davası sabit olursa, davacının uğradığı tüm zarar ve ziyan ile her tür yargılama masrafı ve yol masrafı da dâhil olmak üzere esas davaya müteallik hükümden kaynaklanan zarar ve ziyanın davalı Savcı ve Hakimden tahsiline hükmolunur.

(7) Tazminata mahkum edilen hakim ve savcı, kararın kesinleşmesi beklenilmeksizin tazminatın konusunu teşkil edilen davanın ilk derece Mahkemesi ya da olağan veya olağanüstü yargılamasını yapacak Mahkeme ya da heyette görev alamaz.

(8) Dava esastan reddedilirse davacı, beşyüz Türk Lirasından binbeşyüz Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına mahkûm edilir.

MADDE 10- Bu kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini, Bakanlar Kurulu yürütür

